

Hoogbegaafd? Gefeliciteerd

'Hoogbegaafd? Ik zou willen dat mijn kind zo slim was', 'hoogbegaafd? Lijkt me heerlijk, alles gaat vanzelf', 'hoogbegaafd? Dat zijn toch die kinderen die altijd overal als eerste klaar zijn en foutloos werk leveren?', 'hoogbegaafd? Dat zijn toch die saaie kinderen die alleen maar willen lezen en niet buiten willen spelen?', 'hoogbegaafd? Vertel mij wat, dat is tegenwoordig iedereen.' Je kent ze vast wel, deze uitspraken van de mensen om je heen. Uitspraken die je enorm kunnen raken in het diepste van je zijn, want toevallig ben jij wel hoogbegaafd!

'Hoogbegaafd? Dat betekent niet begrepen worden', 'hoogbegaafd? Dat betekent dat anderen altijd torenhoge verwachtingen van je hebben', 'hoogbegaafd? Dat betekent weinig soulmaatjes hebben', 'hoogbegaafd? Dat betekent vechten tegen vooroordelen', 'hoogbegaafd? Dat betekent je vaak zo alleen voelen dat je het leven soms niet meer ziet zitten...'

Hoogbegaafd. Het luie leven ligt echt niet aan je voeten. Misschien moet je wel veel harder werken dan een ander om een plekje te bemachtigen in het leven om je heen: op school, thuis, bij de voetbal of tennisvereniging. Maar dat zien mensen vaak niet, de worsteling van het niet begrepen worden en er bij willen horen. Vergelijk het met de bekende ijsberg: we zien alleen het succes, de ijsberg die boven de zee uitsteekt, maar niet wat er aan het succes vooraf gaat, dat wat onder water moet gebeuren om de ijsberg te worden. De worsteling, het alleen voelen, de slapeloze nachten.

Onlangs heb ik bij een kindertraining de ijsberg centraal gezet. Waar ben je goed in en wat heb jij ervoor moeten doen wat anderen niet zien. Het werd een mooi gesprek met herkenning van elkaar. Dat zijn mooie momenten die hoogbegaafde kinderen samen met elkaar kunnen hebben. Begrip, herken-

ning, horen hoe anderen dit oplossen of ermee omgaan. Merken dat je niet de enige bent die ermee worstelt, dat is waardevol.

Jij kunt er toch ook niets aan doen dat je al gelijk een oplossing voor een probleem ziet, terwijl de rest daar eerst nog eens weken over wil nadenken. En dan vervolgens bij jouw oplossing uitkomt en er doodleuk gezegd wordt: 'na overleg is besloten dat we unaniem gekomen zijn tot deze oplossing.' Hoezo unaniem.. het was jouw oplossing weken geleden al. Jij kan er toch ook niets aan doen dat je gelijk het antwoord weet van de som die de meester op het bord schrijft, een MOEILIJKE som voor de verandering, waar de hele klas een half uur mee bezig is. Jij kan het toch ook niet helpen dat je de mensen die 'niet echt' zijn gelijk doorhebt en ze vervolgens geen kans meer geeft om jou echt te leren kennen. Dat is toch iets wat bij je hoort en je niet kan ontkennen. Dit ben jij.

Wat je wel kunt is ermee leren om te gaan. Hoe kan ik blij worden van al deze talenten, hoe kan ik ze inzetten zodat ze me in mijn kracht zetten en ik zichtbaar word om wie ik echt ben.

want dan ligt het luie leven aan je voeten....!

Een hoog IQ wordt geassocieerd met snelle, slimme hersenen en dat wordt weer gekoppeld aan alles kunnen, alles op kunnen lossen, of alles altijd direct weten zonder er moeite voor te hoeven doen. De alleskunner en allesweter die altijd meer, véél meer werkjes wil hebben. En dáár ligt het misverstand, daar is het vooroordeel, daar ligt veelal de basis van verkeerde begeleiding van hoogbegaafde kinderen op school. Want je wilt niet meer maar anders!

Als we ervan uitgaan dat hoogbegaafd zijn inderdaad betekent dat je alles al weet, wat heb je dan te leren op school? En als je dag in dag uit niets te leren hebt op school, hoe saai en vervelend kan school dan worden, hoe verlies je dan de motivatie om je ergens voor in te zetten. Want iets 'oefenen' terwijl het je het al lang weet en kunt en het niets nieuws toevoegt aan nieuwe kennis en vaardigheden maakt jou geen gemotiveerde leerling.

Stel. Stel nou dat men inmiddels weet dat hoogbegaafdheid niet betekent dat je alles weet en kan. Dat je soms ook vragen hebt. Stel hè, dat jouw juf of meester dat al weet over hoogbegaafdheid. Hoe kan het dan dat het soms toch niet lukt op school?

Ik heb eerder geschreven over de gevoeligheid van hoogbegaafde kinderen. Dat is zeker een punt dat ook hier meespeelt. Als jij je niet gezien weet, of voelt dat de juf je eigenlijk maar lastig vindt. Als klasgenootjes je voor nerd uitschelden maar wel bij je komen als ze je nodig hebben en iets niet snappen. Kan het dan zijn dat je heel voorzichtig soms een heel onzichtbaar klein luikje voor jezelf zet?.

Zodat niemand ziet dat je eigenlijk heel verdrietig bent en je gewoon 'stoer' doorgaat met helpen van je 'vrienden'. Dan zou het zomaar kunnen dat je dat luikje na een poosje gaat vervangen door een echt stevig rolluik, dat automatisch naar beneden gaat als iemand iets kwetsends zegt. Zodat niemand, maar dan ook niemand ziet hoe jij je werkelijk voelt.

Wat gebeurt er als je alsmaar dat luikje dicht hebt? Niemand ziet meer wie je werkelijk bent. Hoe lief, behulpzaam, sociaal en heerlijk nieuwsgierig je bent naar de wereld om je heen. Mensen zien dan soms een teruggetrokken kind en hebben al snel een mening klaar: autisme! Of je gaat je heel druk gedragen, de clown uithangen, daar hebben mensen ook een woord voor: ADHD. Of, als je te lang niet kunt zijn wie je bent, gebeuren er soms dingen die je zelf ook niet wilt. Je zegt woorden die je eigenlijk helemaal niet meent, je gaat schoppen en slaan terwijl je eigenlijk wilt zeggen: ik snap het niet, help me dan!

Dat... dat is ook hoogbegaafd zijn. En dat ziet niemand. Bijna niemand. Wie helpt jou te kijken naar wat er gebeurd is voordat je dit gedrag liet zien...

Grote mensen, luister. Want soms is het heel eenvoudig. Kijk en luister echt naar het hoogbegaafde kind. Wat maakt dat dit slimme kind niet tot het oplossen van de som komt? Vraag het aan hem, ga bij hem zitten en vraag waarmee je hem kunt helpen, vraag hoever hij met de som komt en waar jij hem verder mag helpen. Zeg hem dat je ziet dat hij worstelt. Dat je ziet dat hij zijn best doet maar het niet kan...

Stel dat jij gewoon hartstikke hoogbegaafd bent en een echte beelddenker... Automatiseren vind je lastig want stampen helpt niet, je vergeet snel wat je geleerd hebt. Jij houdt van kijken, een fijne sfeer, creatief fantaseren – wegdromen -, dingen gewoon weten en je hebt behoefte aan autonomie. Dit is trouwens geen afvinklijstje en ook helemaal niet compleet. Maar hoe dan ook, je hebt ruimte nodig en bent graag buiten. Leren lezen is lastig, het inschatten van tijd vind je moeilijk en je hebt meer tijd nodig om je gedachten om te zetten van beeld naar taal en andersom. Je maakt veel spelfouten bij het schrijven van een verhaal want je let niet op de spellingsregels maar op het verhaal. Lezen vlot niet zo erg want je ziet een beeld bij een woord dus vader kan veranderen in het woord papa en tijdens een verhaal dat verteld wordt komt jouw eigen verhaal erbij in beelden en na afloop weet jij geen details meer van het verhaal te vertellen. Bij rekenen kende je de tafels uit je hoofd en nu je ze nodig hebt ben je ze allemaal vergeten, je gebruikte altijd een getallenlijn om op te tellen maar nu je een groep hoger zit hangt deze niet meer in de klas: HELP, wat nu?

Ik richt me weer even tot de grote mensen: als je met het kind echt in gesprek gaat waarom iets niet lukt, kom je erachter dat het verhaaltje waar de som uit gehaald moet worden, niet begrepen wordt. De som zelf is niet zo moeilijk, maar wel het lezen en uit de context halen. Zou dit kind een beelddenker kunnen zijn die helemaal niets met jouw verbale informatie kan? Die leert door plaatjes, filmpjes, handelend bezig te zijn, te kijken en te zien. School is veelal ingericht voor de taaldenkers en niet voor de beelddenkers. De beelddenker leert op een andere manier en is niet dom of dommer dan een taaldenker.

Onlangs had ik een meisje van 12 jaar in de praktijk, groep 8, dat alleen de tafel van 5 kende. Het opzeggen van de antwoorden dan, dat was voor haar een tafel 'kennen'. Door haar de tafels aan te bieden in de vorm van een plaatje leerde deze jongedame binnen drie weken alle tafels uit haar hoofd en het mooiste cadeautje voor haar zelf was de conclusie: ik ben niet dom, ik leer anders! In mijn dagelijkse praktijk kom ik ze tegen. Soms heel schrijnend, de combinatie van hoogbegaafd zijn en niet gezien worden als een beelddenker. Beelddenker zijn en niet begrepen worden dat jij niet kan leren zoals de andere kinderen. Frustratie (de grote boze BOOS wolk waar ik vaker over schrijf) maakt dat het kind dan soms dingen doet niet door de beugel kunnen. En eigenlijk roept hij alleen maar: HELP MIJ!

Hoogbegaafd? Het luie leven ligt niet aan je voeten, laat dat voor eens en altijd uit de wereld geholpen worden. Het is keihard werken om op jezelf te leren vertrouwen en je alleen te vergelijken met jezelf en niemand anders.

Hoogbegaafd & Beelddenker? Dan zit je met je hoofd vol verhalen, gevoelens en beelden en is het lastig er woorden aan te geven. Je besluit om maar niks meer te zeggen en het luike gaat langzaam naar beneden...

Zullen we samen gaan proberen alle luikes open te houden en echt naar het kind te kijken, alle kinderen?

Marianne Rietveld – www.dewijswijzer.nl